

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת ל"ג בעומר תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קס"א

שהאמצעי הוא משה רבינו ע"ה, שהיה מובחר האנושי רבן של כל הנביאים. וביארנו במקום אחר מה שנאמר בהדלקת המנורה, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה (ח-א). וברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה ע"כ. והכוונה היא, כי אהרן הכהן קדוש ה', כאשר הדליק השבע נרות נגד ה' רועים, וכל הנרות היו צריכין לפנות אל מול האמצעי שהוא נגד משה, וביניהם גם הנר המכוון נגד אהרן, לא היה לו ח"ו קנאה על אחיו הקטן, שגדול הוא ממנו, רק אדרבה שמח בגיל וחדוה על אודות אחיו שזכה להיות בחיר היצורים, כמו שהעיד הפסוק על מדתו של אהרן, וראך ושמח בלבו (שמות ד-יד), וזהו שבחו שלא שינה, ולא העלה נדנדוד קנאה על לבבו. ואמר הכתוב, אל 'מול' פני המנורה העלה נרותיה, שהדליק את הנרות נגד ה' רועים המכוונים כנגדם, והביט איך שמשה גדול הוא מכולם, ואף על פי כן לא שינה לבבו כלום, ועשהו בשמחה גדולה בחפץ ובתשוקה, ולא נתקנא בו כלל ע"כ (עיין שמן ראש ח"ט במדבר דף קה). וסיים 'כאשר צוה ה' את משה', שכמו שכאשר צוה ה' את משה להיות השליח לגאול את ישראל, קיים אהרן וראך ושמח בלבו, כן היה יום יום כאשר הדליק את המנורה.

וכיון שהנר המערבי מכוון כנגד משה רעיא מהימנא, על כן אמרו לרבי שמעון שהוא הנר המערבי, דאיתא בליקוטי ש"ס (מסכת שבת) לרבינו האריז"ל, וזה לשונו, דע כי רבי שמעון בן יוחאי היה ניצוץ ממש רבינו ע"ה, וכמו שמשו ברח מפני פרעה והשיג שלימותו שם במדבר, כן רבי שמעון ברח מפני הקיסר, והשיג שלימותו שם במערה המדבריה בלוד ע"כ. וכיון שהנר המערבי הוא נגד משה שגילה נגלות התורה, וכמו כן רבי שמעון ניצוץ של משה גילה סודות התורה, כמו שאמרו בזוהר הק' (שם קמד). שאמר רבי שמעון דנתגלה על ידו מה דלא אתגלי מיומא דקאים משה על טורא דסיני ע"ש, ולכן גם רבי שמעון מכוון נגד הנר המערבי.

*

וי"ש לומר עוד, כי המנורה שרומזת לנר מצוה ותורה אור, יש בה שבעה נרות, כנגד השבע מזלות שבהם מתנהג העולם, והם שצ"ם חנכ"ל (שבת קט"ו), כי קיום העולם הוא על

בר יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחבריק. יש לומר הענין שקראו בתואר שמן ששון, שבזה נתעלה משאר חבריו. דאיתא בזוהר הק' באדרא רבא (פ' נשא קמד) כי רבי שמעון היה לו חברייתא של ששה תנאים, וכד הוה רבי שמעון מגלה רזין, לא משתכחין שם אלא אינון, והוה קארי להו רבי שמעון שבעה אנן עיני ה', דכתיב (זכריה ד-ג) שבעה אלה עיני ה', ועלן אתמר. אמר רב אבא, אנן שיתא בוציני דנהראן משביעאה, אנת הוא שביעאה דכולא וכו'. רבי יהודה קארי ליה שבת, דכולהו שיתא מיניה מתברכין, דכתיב (שמות כ-ג) שבת להו"ה קודש לה', מה שבת לה' קודש, אוף רבי שמעון שבת לה' קודש ע"כ.

ובזוהר הק' (פ' פנחס רנו). שבאו השבעה רועים וברכו לרבי שמעון ואמרו לו, אנת בוצינא קדישא, וחברייא דילך דאינון שית, לקבל אינון שבעה [שהם כנגד השבעה רועים], ואנת בוצינא קדישא נר מערבי באמצע, דכל שית נרות נהרין מנך, בכל חד אתמר ביה (משלי כ-ז) נר הו"ה נשמת אדם ע"כ.

הנה דימה את החברייא של רבי שמעון להמנורה שהיה בבית ה', ורבי שמעון הוא הנר המערבי, והחברייא המה קני המנורה, אשר מהנר המערבי היה מדליק את הנרות (שבת כב), ומרבי שמעון היו מקבלים סודות התורה שגילה לפנייהם. ואל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (במדבר ח-ב), שהיו ראשי הפתילות פונים למול האמצעי, כמו שאמרו (מנחות צח): שהיו מצדדים פניהם כלפי נר האמצעי. והיינו להורות על מה שאמר הכתוב (ישעיה ל-ב) והיו עיניך רואות את מוריך. ורבינו הקדוש אמר, האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי (עירובין יג). ולכן היה רבי יהודה קארי ליה שבת, כי שבעת הנרות של המנורה מכוונים נגד השבעה ימים, והנר המערבי מכוון נגד יום השבת, דמיניה מתברכאן שיתא יומין, היינו ששת קני המנורה, שמנר המערבי היו מדליקין הנרות.

*

וכמו כן שבעת הנרות של המנורה מכוונים נגד השבעה רועים, ושלושה קני המנורה הם נגד אברהם יצחק ויעקב, והנר המערבי נגד משה, והשאר נגד אהרן יוסף דוד. וזהו שאמרו (מגילה כא): שהמנורה מלמדת שהאמצעי משובח,

ידי התורה, והמנורה נותנת השפעה להמזלות. ולכן אין מזל לישראל (שם קנו), כי בכח התורה יכולים גם לשדד המזלות.

ולפי זה הנר המערבי מכוון נגד מזל חמה, והוא כנגד משה רעיא מהימנא, וכנגד רבי שמעון. וענינו דאיתא בגמרא (שם) האי מאן דנולד במזל חמה, יהי גבר זיוותן [כשמש המאיר] ורווהי גליין [אין לו רשות לכסות סודו ונסתרותיו, כשמש הזה שהוא פומבי לכל] ע"ש. ולכן כאשר נולד משה כתיב (שמות ב-ב) ותרא אותו כי טוב הוא, וברש"י כשנולד נתמלא הבית כולו אורה (סוטה יב), כי היה גבר זיוותן. ואחר כך נתרבה אורו עוד יותר, עד שקרן עור פניו (שמות לד-ט), ופני משה כפני חמה (בבא בתרא עה). וכמו כן אמרו על רבי שמעון (בפיט ואמרתם כה לחי) כאור החמה מזהיר. ורווהי גליין, כי פלפול התורה היה נסתר אצל משה, כמאמרם (נדרים לח). שלא ניתנה אלא למשה ולזרעו, ונהג בה טובת עין ונתנה לישראל ע"כ. וכמו כן רבי שמעון גילה סודות התורה שהיו טמונים וגנוזים ולא נתגלו עד ימיו. וזהו המשך הדברים, 'לכל ישראל האיר בסוד תורה הבהיר', והיינו שגילה סודות התורה הבהירים, 'כאור החמה מזהיר', שרווהי גליין כהחמה המאיר שהוא פומבי לכל. [ועיין בזה בשמן ראש חלק ראשון השלם פרשת קרח דף שיו, בביאור הכתוב וישמע משה ויפול על פניו].

*

והנה אמרו (שבת כב) מחוץ לפרוכת העדות יערוך (ויקרא כד-ג), עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. מאי עדות, אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה היה מדליק ובה היה מסיים ע"כ. והיינו שהיו בה מעשה נסים, שהיה דולק כל היום ולא נכבה. וכמו כן רבי שמעון היה נר המערבי, מלומד בנסים (מעילה יז), והיה עדות שהשכינה שורה בישראל.

והענין הוא כי אמרו חז"ל (בבא בתרא כה) שהשכינה במערב ע"כ. ואם כן הנר המערבי סמוכה ודבוקה בהשכינה, ושם ברכה מצויה. ושמן המנורה רומזת לחכמה, כמאמרם (מנחות פה) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה (שמואל ב יד-ב), מאי שנא תקועה, אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצויה בה ע"כ. ובשמן נר המערבי היה ברכה שלא נכבה, שזה מורה על ברכה בחכמת התורה, אשר מי שדבוק בה, יש ברכה בחכמת תורתו, והעוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין שאינו פוסק וכנהר שמתגבר והולך (אבות ו-א). ואמרו (ברכות לב) מתוך שחסידיהם הם תורתם משתמרת ומתברכת ע"ש. ורבי שמעון הוא נר המערבי, אשר שמן חכמתו מתברכת יותר משאר חבריו, שעלה מעלות רמות יותר על כולם, הן בחכמת תורתו, והן בהנסיים והנפלאות המרובות שנעשו על ידו.

והנה המקדש עיר ציון הוא יפה נוף משוש כל הארץ (תהלים מז-ג). וברש"י מה היא משושה, ירכתי צפון, ירך המזבח צפונה, ששם שוחטין חטאות ואשמות, ומי שהיה עצב על עבירות שבידו מביא חטאות ואשמות ומתכפר לו, והוא יוצא משם שמח ע"כ. ויש לומר בזה עוד, כי סיבת העצבון

בהאדם הוא משום המאורעות שונות שסובבים אותו, והדברים החסרים לו לפי הבנתו, אבל השמח בחלקו במה שהנחיל לו ה', שמכיר כי ה' אב הרחמן נותן לכל אדם רק מה שהיא טובתו האמיתית, והוא מברך בכל יום ברכת שעשה לי כל צרכי בכל לב, הוא טוב לב ושמח תמיד. וכדרך הילד שסמוך לבו ובטוח על אמו, אשר רק טובתו היא מבקשת. וכאשר מתירא או חוז ביד אמו, והוסה בצלה, ומוצא אצלה בטחונו לחסות תחת כנפיה, וכמו כן יושב בستر עליון בצל שד-י יתלונן, אומר לה' מחסי ומצודתי אלקי אבטח בו, הוא טוב לב תמיד. וכאשר האדם היה נכנס לבית ה', וראה העשרה נסים שנעשו שם לאבותינו, שזה עדות שהשכינה שורה בתוכנו, ויד ה' פרושה על ישראל להשיגח עלינו, זה עצמו הביאה שמחה בלב כל איש, והוא יפה נוף משוש כל הארץ.

וזיון שעו וחדוה במקומו, ואין עציבות לפני הקב"ה, הוי מקום המקדש מקום ששון, ושמן המנורה הוי 'שמן ששון', ובאותו השמן היה רבי שמעון הנר המערבי המובחר מכולם, ושפיר איקרי רבי שמעון שמן ששון, שנתעלה יותר מחבריו, שר המערבי דולקת תמיד, ואין שיעור לחכמתו, שהולך ואור, גם כאשר שאר הנרות נכבו.

*

והנה רבי שמעון נכנס להמערה מחמת הגזירה, אבל על בנו רבי אלעזר לא היה שום אונס מהמלכות, ואף על פי כן נכנס יחד עם אביו, להיות פרוש מביתו ומכל העולם שנים רבות, בדוחק עצום, באכילת חרובין ומים, ולישב בחול עד צוארו בחורף ובקיץ. ועשה זאת מגודל קיום מצות כבוד אביו ורבו, להיות לו לחבר ולשמשו, כמאמרם (תענית כג) או חברותא או מיתותא ע"ש. ובמערות צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך, ותורתו מתוך הדחק העלה אותם למדריגות נפלאות.

ואמרו (שבת לג) דאתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזירתיה ע"ש. הרי דגם אליהו שנתמנה לבשר בשורות טובות ישועות ונחמות, לא רצה ליכנס להמערה להודיעו, כי לא רצה לבטל בידיהם התענוג למעלה מקדושת תורתם. והוא על דרך שאמרו (שבת קיח) אמר רבי יוסי יהא חלקי ממושיבי בית המדרש ולא ממעמידי בית המדרש [ממונים לעת האוכל לומר הגיע עת לעמוד ולאכול] ע"ש. ואמרו עליו על רבי עקיבא מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד בבית המדרש וכו' ע"ש.

ומה גם שכאשר יצאו מן המערה חזו אינשי דקא כרבי זורעי, אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם וכו' ע"ש. אם כן ביציאתם תהא חב לאחריני, והוי בשורה טובה לרבי שמעון ובנו, ורעה לאחרים, על כן אמר מאן לודעיה לבר יוחי וכו'. ואולי זהו הענין שמדליקין מדורות בל"ג בעומר (עיין בני יששכר אייר ג-ג), לעשות זכר על מה שבכל מקום שנתנו עיניהם נעשה מדורת אש, ולעורר הלבבות על גודל קדושתם שלא היה להם השגה איך יכולין לבזבז הזמן היקר אפילו לצורך פרנסה, ולהניח חיי עולם. ■